Congresspeech Alexander Pechtold

5 november 2011, Den Haag

Congres,

wij zetten vandaag Europa centraal.

Met recht. De Unie is in rep en roer.

Het continent schudt op z□n grondvesten.

Toch zou ik prikkelend willen zeggen:

zijn al die bewegingen, die veranderingen, nu echt wel zo bijzonder?

Zijn de machtsverhoudingen op dit continent niet al duizenden járen

in beweging?

Geen eeuw is hetzelfde.

Staten komen, staten gaan.

Grenzen verschijnen, grenzen verdwijnen.

Maar op dit continent leven mensen met een gedeelde, Europese achtergrond.

Met een gedeelde Europese beschaving.

Die beschaving begon met de Grieken en Romeinen.

Begon ermee□

en het zal ons toch niet gebeuren dat diezelfde Grieken en Romeinen ook het einde inluiden van Europa?

Congres,

het zijn spannende tijden in Europa.

Al deze relativeringen ten spijt.

De Europese politiek heeft grote moeite geloofwaardige oplossingen te vinden voor problemen in eigen huis.

Voor Griekenland. Italië. Spanje. Voor het héle eurogebied.

We kampen met een dubbele crisis.

Twee afzonderlijke crises die elkaar versterken.

Een economische én een politieke.

Economische op- en neergang is van alle tijden. En zal zich altijd blijven voordoen.

Die dynamiek is een voortdurende uitdaging.

Politieke stilstand daarentegen, politieke crises, werden in het verleden vaak vlotgetrokken na rampen, revoluties en oorlogen.

Dat verleden zou een les moeten zijn voor de Europese leiders

van vandaag.

Zeker voor de historici onder hen

De economische crisis is hevig, maar zou het niet mooi zijn als we het niet tot een economische ramp laten komen?

Waarom aarzelt Europa?

Waarom trappen we op de rem?

Waarom stellen we zogenaamde nationale belangen boven het Europees belang, boven het álgemeen belang?

Wanneer maken we het Europa van politici en diplomaten weer het Europa van mensen?

Want mensen maken zich zorgen.

Zorgen die we vaker moeten durven uitspreken.

Ook wij.

En wij moeten die zorgen niet alleen benoemen, maar door ons handelen ook zien weg te nemen.

Begrijpelijke zorgen.

Over de snelheid en de omvang van Europa.

Over de toekomst van de munt.

Over pensioenen, spaargeld.

Over een noodfonds van duizend miljard.

Begrijpelijk zorgen over de verdeeldheid onder Europese leiders.

Kostbare verdeeldheid.

Mensen hebben moeite met trage, gecompliceerde besluitvorming.

Al een jaar lang horen we: weer een top, de definitieve top, toch weer een tussenstop, de allesbeslissende top.

Ver weg in Europa.

Ver weg, maar vanaf hier, vanuit Den Haag, is het langer met de trein naar Groningen dan naar Brussel.

De vraag is: hoe ga je daar als politicus mee om?

Bereid je mensen voor op een toekomst zonder of mét Europa?

Wijs je op de bedreigingen of de kansen?

Praat je mensen naar de mond of bied je mensen perspectief?

Op mijn werkkamer aan het Binnenhof staat dit beeldje van Winston Churchill.

Nou ja, beeldje...

Nog geen jaar na de Tweede Wereldoorlog betoogde Churchill in het Zwitserse Zürich, dat een Frans-Duits partnerschap de eerste stap moest worden op weg naar één Europese familie.

In die tijd zeker geen populaire boodschap.

De kruitdampen van de strijd waren nauwelijks opgetrokken.

Duitsland werd door zijn voormalige vijanden - Frankrijk voorop -

nog steeds als bedreiging gezien.

Maar Churchill zag, tegen de tijdgeest in, de kracht van een verenigd Europa.

In de halve eeuw die daarop volgde, kreeg de Europese samenwerking steeds meer vorm.

Het basale gevoel van □nie wieder Krieg□ inspireerde veel Europeanen

niet alleen tot opbouw van hun eigen land, maar ook tot opbouw

van het continent.

Tot vergaande samenwerking. En Nederland liep voorop.

Decennialang waren Nederlandse leiders ervan doordrongen

dat juist onze kleine handelsnatie gebaat is bij vrede en veiligheid.

Mede onder aanvoering van Nederland werd Europa méér dan alleen □nooit meer oorlog□.

De open grenzen, de economische samenwerking, de gemeenschappelijke munt, de groeiende mogelijkheden van Europa

en iedere Europeaan brachten ons welvaart en welzijn.

Letterlijk brood op de plank.

En inmiddels veel meer:

- -

  Van gratis pinnen in Portugal tot studeren in Schotland.

- -

  Van goedkoper bellen in Polen tot makkelijker zaken doen met Duitsers.

- -

Van een eenvoudig consult bij een Spaanse arts tot de snelle arrestatie van een Nederlandse crimineel in België.

Het Europa van ‘nie wieder Krieg’ is uitgegroeid tot het Europa

van alledag.

Van alledag, maar doorgeschoten naar alledaags.

En daarmee vanzelfsprekend. Misschien té vanzelfsprekend.

Moet de analyse niet zijn dat Europa helemaal niet te abstract en te ver weg is, maar eerder zó dichtbij, zó vanzelfsprekend dat je erover heen kijkt?

Weten we wel wat we missen als het er niet meer is?

De vraag is nu: willen we verder vooruit of willen we terug?

Terug naar het Europa van de slagboom bij de grens.

Het Europa met douanepoortjes en wisselkoersgedoe.

Het Europa waar een futiel politiek conflict als de Hedwigepolder

zomaar weer kan uitmonden in een grensconflict.

Het klinkt misschien ridicuul, maar in de Europese geschiedenis is er voor minder strijd geleverd.

‘Een terugkeer naar de natiestaten zou historisch spookrijden zijn’,

zei de Duitse minister van Buitenlandse Zaken Westerwelle.

Ik herhaal de vraag: willen we vooruit of willen we terug?

Het is als met fietsen: op de pedalen of omvallen.

Ik zeg: vooruit met Europa. Tegenwind of niet.

Nu geldt meer dan ooit: ‘it’s Europe, stupid!’

Congres,

Europese leiders stonden eeuwenlang op een voetstuk.

Waardevast.

Op de Haagse antiekmarkt bleek de nieuwe realiteit.

De koopman vroeg 20 euro voor het beeldje van Churchill,

maar voor een tientje mocht ik ‘m ook meenemen.

Zelf had ik op Europa natuurlijk nóóit durven afdingen’ maar u ziet: het Europees leiderschap devalueert.

Figuurlijk en letterlijk’

Wij hebben de Chinezen nodig om onze munt overeind te houden.

Met de Arabische Lente zien we dichtbij huis de veranderende verhoudingen.

De volgende generatie kan Noord-Afrika niet langer wegzetten als een grote zandbak, geregeerd door dictators.

In 2050 woont minder dan 5 procent van de wereldbevolking in Europa. Minder dan 5 procent...

Niet voor niets is Europa al eens een ‘minuscuul schiereilandje’

genoemd. U ziet het

Een schiereiland, opgedeeld in vele kleine landjes.

Maar bevinden we ons niet in de nadagen van de natiestaten?

Wordt deze eeuw niet de eeuw van de continenten?

Tussen economische machtsblokken als China en de Verenigde Staten, en met opkomende economieën als Brazilië en India, maakt Europa geen vuist met 27 economieën, geregeerd door 27 regeringen,

gecontroleerd door 27 parlementen.

Verscheidenheid is prachtig, maar verdeeldheid is funest.

Het Europa, Democraten, dat ons voor ogen staat, is het Europa van de dochter van Sarkozy en Carla Bruni.

Een Franse liefdesbaby met Hongaars en Italiaans bloed, verwelkomd met een Duitse teddybeer.

Democraten,

in deze weken van de waarheid moet iedere partij kleur bekennen.

De positie van D66 is helder.

Ons JA voor Europa brengt ons tot een kritische houding tegenover het euro-akkoord van vorige week.

Dat akkoord ís het niet. Dat akkoord is het nóg niet.

Is een krachtige en geloofwaardige eurozone mogelijk zonder adequate bevoegdheden?

Zonder duidelijke sancties?

Zonder een daadkrachtige, door het Europarlement gecontroleerde

eurocommissaris?

Is dat mogelijk?

Nee, zeggen wij.

Maar we geven Rutte nog de kans er écht iets van te maken.

Dan moet de premier z n oren niet langer laten hangen naar anti-Europese sentimenten in zijn achterban.

Hij moet vooróp durven lopen.

Want waar Nederlandse premiers - decennialang - de richting mede bepaalden, bungelen we nu stuurloos achteraan.

Dit kabinet kiest conform de laatste mode de schijnbaar makkelijke weg: vóór Nederland, tégen Europa.

Een valse tegenstelling.

Een opportunistische houding.

En daarmee gevaarlijk populistisch.

- -

  Een houding, waarmee dit kabinet de zorgen van mensen niet wegneemt, maar voedt.

- -

Een houding, waarmee dit kabinet het wantrouwen in Europa niet verkleint, maar vergroot.

- -

Een houding, waarmee dit kabinet de belangen van Nederland niet dient, maar schaadt.

Hier wreekt zich dat ons land op dit cruciale moment in de geschiedenis van Europa, met dit minderheidskabinet zit.

Een minderheidskabinet zonder buitenlands beleid, zonder Europese agenda.

Hoe dom. Hoe kortzichtig. Wat een misrekening.

Ik zeg tegen Rutte en Verhagen: ja, sterker uit de crisis.

Maar mét Europa!

Die boodschap, Democraten, richt ik ook aan de oude volkspartijen.

VVD, CDA en ja, ook de PvdA.

Zij zijn als antwoord op het Nee van Nederland bij het Europees referendum gaan heulen met de tijdgeest.

Uit angst voor populisten, práten zij als populisten.

Maar steeds meer mensen hebben genoeg van die opportunistische politiek.

Steeds meer mensen zien dat nationalisme de oplossing niet kan zijn.

Steeds meer mensen geloven mét D66 in de kansen van Europa.

Zie de Europese verkiezingen van 2009, waar onze heldere boodschap

-

  Europa JA - de winnende was.

Noem mij een eurofiel, noem mij maar een federalist, maar bij vrij verkeer, bij één munt, bij één economie, hoort één politieke unie.

Ik durf te dromen over de Verenigde Staten van Europa.

Ik zie mezelf nog eens stemmen op de leider van de Europese liberalen, Guy Verhofstadt.

Ik geloof erin dat ooit de politiek leider van D66, niet in Den Haag huist, maar in Brussel.

Congres,

vorige maand had de partij in het gebouw van de Tweede Kamer

bijzonder bezoek.

500 gasten. 500 trouwe leden van D66.

Mensen die al meer dan 15 jaar lid zijn van onze partij.

En, niet onbelangrijk, 15 jaar onáfgebroken lid

Mensen op wie D66 altijd kan rekenen.

Mensen op wie ik de afgelopen jaren altijd heb kunnen rekenen.

Deze maand ben ik vijf jaar Kamerlid.

Pas vijf jaar zou ik zeggen.

Maar tijdens de reis van fractievoorzitters naar de Antillen, was ik de énige die er ook twee jaar geleden bij was.

Mocht u mij moe zijn, dan heb ik slecht nieuws: ik wil nog wel even blijven

Maar vaststaat dat ondertussen het politieke landschap sterk is veranderd.

De traditionele middenpartijen - decennialang de baas in ons land -

zijn in verwarring.

Hun meerderheid brokkelt af.

De zuilen wáren al gevallen en nu stort de tempel ook in.

Dat verval behoeft analyse.

Louter machtsdenken voldoet niet meer.

Een premierbonus kan diepere problemen een tijdje maskeren, maar VVD, PvdA en CDA hebben geen antwoord meer op de grote vraagstukken van deze tijd, laat staan van de toekomst.

Voor alle drie geldt: meer dan genoeg ambitie om te regeren, maar geen enkele ambitie om te hervormen.

Neem nou dat pensioenakkoord, dat monstrum van VVD, CDA en PvdA. Dat is toch hét bewijs dat oplossingen van het oude midden

niet meer voldoen.

5 jaar praten, 2 jaar onderhandelen. Om 10 jaar láter pas iets te gaan doen.

De volgende generatie wordt het kind van de rekening.

Probleem opgelost, vindt de polder.

Nee, het gaat te ver zegt radicaal links,

Nee, het gaat te ver zegt radicaal rechts,

Nee, het gaat niet ver genoeg, zeggen wij in het midden.

D66.

Het radicale midden.

Congres,

ik hoor fluisteren dat het CDA het radicale midden wil opeisen.

Nou Congres, radicaal dat zijn ze wel de laatste tijd, maar midden...?!

Dan moeten ze nog van heel ver komen

VVD en CDA hebben het politieke midden al lang verlaten.

Op zoek naar de macht hebben zij hun eigen verhaal én ambities

ingeleverd bij PVV en SGP.

Geen enkele vernieuwingsdrang meer uit die hoek.

- -

  Blokkades op arbeidsmarkt en woningmarkt.

- -

Geen vernieuwing in Verhagens ‘green deal’, maar gerecyclede oude plannen.

Green deal? Kom op zeg.

Get real! Of hoe zeggen ze dat tegenwoordig: doe eens normaal man!

-

Geen vernieuwing, maar vernieling van natuur door een staatssecretaris.

Gelukkig heeft Natuurmonumenten met onze Hans Wijers wél een echte minister.

Het enige wat je vernieuwend kunt noemen, is het optreden van minister Leers.

U weet wel, die van sorry-Geert-ik-bedoelde-het-niet-zo.

De enige die erin slaagt z’n eigen parodie van Koefnoen nog te overtreffen.

‘Migratie is een verrijking voor de samenleving’, zei hij,

vóórdat hij bij de gedoger op het matje moest komen.

Zelden waren principes zo vloeibaar’

Ik zeg tegen Leers en tegen het CDA:

een veel groter probleem dan immigratie, is geen immigratie.

Alleen al de komende vijf jaar komen er een half miljoen 65-plussers bij.

Belangrijke sectoren als onderwijs en zorg zitten straks zonder personeel.

Mensen vragen zich af:

-Wie leert mijn kinderen straks lezen en schrijven?

-Wie staat er aan mijn ziekenhuisbed?

-Wie verpleegt mijn oma in het verzorgingstehuis?

Dus: minister Leers, CDA, gedoger, kabinet, migratie is méér dan een verrijking voor ons land.

Sterker uit de crisis: ja zeker!

Maar mét migranten.

Congres,

begrijp me niet verkeerd, de verwarring bij de oude volkspartijen geeft mij geen Schadenfreude..

Nou vooruit, een beetje dan.

Peilingen zijn maar peilingen, maar op basis van eigen ervaring zeg ik tegen het CDA:een ijzeren kiezersvoorraad bestaat niet meer.

Ik adviseer het CDA: experimenteer niet met de nullijn.

Democraten, ik leg vandaag ook verantwoording af over één jaar oppositie.

Vaak krijg ik de vraag: waarom maakt de oppositie

geen vuist?

De D66-fractie gaat uit van eigen kracht, maar natuurlijk trekken we samen op met andere partijen.

Tegen zinloos harde bezuinigingen

- -

op PGB

- -

  passend onderwijs

- -

  sociale werkplaatsen

- -

  en griffierechten.

Maar op andere, minstens zo belangrijke thema's, begrijp ik niets van de PvdA:

- -

  zwabberende Europa-politiek

- -

  steun voor een slecht pensioenakkoord

- -

  tegen hervorming van de arbeidsmarkt

- -

  en zelfs tegen vernieuwing van de monarchie.

Eigenlijk komt het er op neer dat Cohen zegt: dit kabinet doet teveel.

En ik zeg: dit kabinet doet te weinig.

Het goede behouden, dát lukt wel samen, maar het nieuwe creëren,

daar scheiden helaas onze wegen.

De PvdA versmelt met de conservatieve SP.

De barricaden op tegen, wat zij dan noemen, het casino-kapitalisme.

Maar deze koers van de PvdA is eerder casino-politiek.

Diep in de min, waagt men vandaag een nieuwe gok: alles op rood!

Die linkse vernieuwing brengt ons geen stap verder.

Democraten,

de uittocht uit het centrum van anderen, geeft D66 niet alleen politieke ruimte, maar ook politieke verantwoordelijkheid.

Tegenover de onwil van de flanken zetten wij onze ambities vanuit het centrum.

Wij willen vooruit met Nederland.

- -

  Vooruit met ons onderwijs

- -

  Vooruit met onze arbeidsmarkt.

- -

Vooruit met de woningmarkt.

- -

Vooruit met die pensioenen.

Geen halfbakken akkoorden meer ten koste van de volgende generatie,

maar echte hervormingen waar uiteindelijk iederéén beter van wordt.

Werk. Huis. Opleiding. En goede zorg.

Dáár gaat het toch om?!

Met die agenda van vooruitgang groeien wij door.

En verleiden wij anderen om hun afgestorven idealen nieuw leven in te blazen.

Met onze agenda van vooruitgang kunnen we mensen binden.

Kunnen we generaties binden. Kunnen we partijen binden.

Uit het progressieve centrum zal het alternatief voor dit kabinet

gestalte moeten krijgen.

En al kost het me nog eens vijf jaar, dat is mijn motivatie.

Dat hervormingskabinet zal er komen!

Congres,

precies een jaar geleden stond exact op deze plek Margrete Vestager,

leider van Radikale Venstre, onze Deense zusterpartij.

Haar belangrijkste boodschap was toen: laat extremisme nooit mainstream worden.

Bijna tien jaar lang bepaalden extremisme én populisme toon en inhoud van het Deense politieke debat.

Tót het land stukliep op de muur van de realiteit.

Tót de kiezer er de buik vol van had.

Nu, een jaar later, heeft een nieuwe Deense coalitie, inclusief Radikale Venstre, de weg omhoog weer gevonden:

- -

  weg van overspannen migratiepolitiek

- -

  weg van extremisme

- -

  weg van populisme

- -

  de economie en de hervormingen voorop.

Goed voorbeeld

doet goed volgen!

Dank u wel.